

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra Psychologie

Teze bakalářské práce

Motivace pracovní činnosti

Hana Nováková

© 2015 ČZU v Praze

1 Cíl práce a metodika

Hlavním cílem bakalářské práce Motivace pracovní činnosti je zjistit, co motivuje dobrovolníky k vykonávání dobrovolnické činnosti ve službě Dobroduš. Práce se zabývá motivací dobrovolníků, kteří jsou v současné době ve službě Dobroduš aktivní. Jsou sledovány skutečnosti, které mohou mít na motivaci dobrovolníků vliv, jako jsou osobnostní charakteristiky jedince, služba Dobroduš a jiné. Dílčí cíl má za úkol zjistit, zdali je motivace dobrovolníků způsobena převážně jejich altruistickým charakterem. Ten bývá s dobrovolnictvím často spojován. Druhý vedlejší cíl práce naopak sleduje, zdali je možné, aby dobrovolníci využívali dobrovolnickou činnost k manipulaci s okolním povědomím o sobě samých.

Při průzkumu byla použita kvalitativní metoda sběru dat. Data byla získána formou rozhovorů s jednotlivými respondenty. Průzkumné otázky byly zvoleny na základě informací obsažených v teoretické části práce ale také instinktivně s ohledem na osobní zkušenosti se službou Dobroduš. Šetření se účastnilo celkem 10 respondentů ze zhruba 25 dobrovolníků. Jednotlivé rozhovory trvaly v průměru půl hodiny a uskutečnily se na různých místech v závislosti na domluvě s jednotlivými respondenty. Všechny rozhovory byly nahrávány, aby se usnadnil celkový proces získávání informací. Otázky byly v průběhu rozhovoru vhodně modifikovány, aby došlo k zachycení co největšího množství potřebných dat. Zaznamenané údaje byly sepsány a jednotlivé odpovědi rozříděny podle příslušnosti k jednotlivým otázkám. Z výsledných údajů byl uveden výčet všech různorodých odpovědí, které se vyskytly a shodné odpovědi byly sečteny.

2 Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit, co motivuje současné dobrovolníky služby Dobroduš k dobrovolné činnosti. Vedlejší cíle zkoumaly, zdali mají dobrovolníci altruistický charakter, který je natolik typickou představou o dobrovolnictví, nebo zdali službu dobrovolníci využívají pro zlepšení okolního povědomí o nich samých. Služba může využít získaných údajů ve svůj prospěch a zjistit, jak je dobrovolníky vnímána, co je pro ně důležité a co by mohla zlepšit, což má reciproční vztah i na následnou spokojenost dobrovolníků.

Teoretická část práce byla vypracována na základě poznatků získaných z literatury. Praktická část práce se zabývala konkrétně službou Dobroduš a vycházela z údajů získaných z webových stránek Diakonie ČCE. Údaje byly dále získány od supervizorů služby a z výpovědí dobrovolníků, kteří se účastnili provedeného průzkumu. Nutno zmínit, že výsledky šetření mohly být ovlivněny dobrovolníky, kteří zapomněli říct důležitou věc nebo nemluvili zcela upřímně.

Na celkovou motivaci dobrovolníků lze pohlížet z pohledu jejich osobní, vnitřní motivace a pak motivace ovlivněné službou. Na základě tvrzení dobrovolníků bylo zjištěno, že mezi nejdůležitější prvky osobní motivace patří pocit, že by se mělo pomáhat a že má dobrovolnictví smysl. To nejspíše znamená, že se dobrovolníci prostřednictvím dobrovolnictví seberealizují. Dobrovolníky motivuje také poznání nových lidí s podobným zájmem. Domnívám se, že je pro ně důležitý pocit sounáležitosti, který je pro dobrovolníky velmi podporující. Převážně mladší dobrovolníky motivuje jejich studium na psychologické škole či touha na škole studovat. Zdrojem jejich motivace pro dobrovolnictví je tedy zájem o danou oblast a dobrovolnictví jim poskytuje potřebné zkušenosti. Pro již pracující dobrovolníky, je dobrovolnictví převážně vhodným protipólem k oboru činnosti jejich práce. Za motivující zmiňují někteří také dostatek času, který chtějí zaplnit. Činnost přináší dobrovolníkům pocitu naplnění, rozšíření obzoru, možnost zaměřit se na druhé a cítit se užitečně. Za zajímavé považují i zmíněné zbavení se obav z lidí s duševním onemocněním.

Motivace dobrovolníků byla ovlivněna také službou. Na základě získaných údajů zaujala dobrovolníky především náplň činnosti Dobroduše. Ta splňuje například odlišnost od

náplně práce pracujících dobrovolníků, či naopak spadá do oboru studia. Činnost uspokojuje zájem některých dobrovolníků poznat lidi s duševním onemocněním a pro některé dobrovolníky je významné, že se jedná o práci s dospělými lidmi. Dobrovolníky dále velice ovlivnilo doporučení služby od přátel či známých se supervizory. Vedení je podle dobrovolníků podporující a motivující, pro některé dobrovolníky slouží dokonce jako vzor. Na dobrovolníky má vliv i způsob fungování služby Dobroduš. Kladně hodnotí, jak jsou věci ve službě organizovány a způsob jakým celé dobrovolnictví probíhá. To se shoduje s tvrzením Herzbergovy dvoufaktorové teorie, kde pracovní prostředí (hygienický faktor) významně ovlivňuje spokojenost pracovníků. Motivace dobrovolníků byla tímto zmapována a hlavní cíl práce byl zodpovězen.

Z výše uvedeného vyplývají také vedlejší cíle práce. Žádný z dobrovolníků nezmínil, že by činnost vykonával kvůli ostatním lidem. Z toho vyplývá, že dobrovolníci svou činnost nevyužívají pro manipulaci s okolním povědomým druhých o sobě samých. Lze však podotknout, že zjistit takovou informaci není snadné a je důležité vědět, na jakém místě a u koho hledat. Dobrovolníci mají naopak spíše altruistický charakter, ke kterému se sami kladně vyjádřili a který celkově vyplynul z jejich odpovědí. Tím je zodpovězena i druhá vedlejší otázka. Myslím si, že vykonávat dobrovolnickou činnost v Dobroduši mohou skutečně pouze lidé takového typu. Pokud se jedná o studenty psychologie lze předpokládat, že je tento obor zajímá a zajímají je tedy i lidé okolo nich. U pracujících dobrovolníků, kteří nemají žádnou studijní povinnost lze předpokládat, že mají své specifické důvody, bez kterých by do služby jen tak nevstoupili, tudíž je jejich motivace také velice silná.

Z uvedeného vyplývá, že si služba Dobroduš počíná velice dobře. Měla by se nadále zajímat o vztahy mezi nimi samotnými a dobrovolníky. Ti totiž mají vliv na získávání dalších dobrovolníků pro službu, neboť se doporučení či kontakt se supervizory, znázorněný v patřičném grafu, ukázal jako nejčastější způsob získání povědomí o službě. K tomuto se přikláním, neboť jsem do služby Dobroduš také přišla díky doporučení jednoho z jejích dobrovolníků a stejně jako další tři dobrovolníci, kteří získali kontakt tímto způsobem, působím ve službě již dlouhou dobu. Služba Dobroduš by podle získaných tvrzení mohla zlepšit zprostředkování vzájemných aktivit pro dobrovolníky, nebo zkusit zkrátit či změnit načasování supervizí. Jinak ale z průzkumu vyplynulo, že jsou

dobrovolníci spokojení a služba dělá jen to nejlepší, aby vše fungovalo dobře. Služba Dobroduš je tedy smysluplným projektem.

Myslím si, že se motivace vyskytuje napříč všemi pracovními obory a je důležité si uvědomit, co je pro pracovníky důležité a jak je lze v případě potřeby motivovat. Dobrovolníci mají ve své činnosti volnost a jejich nároky na ocenění jsou naplňovány. Takto by zajisté chtěli být hodnoceni i běžně pracující lidé čemuž tak v mnoha případech není a tento nedostatek ocenění a dobrých pocitů v práci může snížit jejich pracovní efektivitu. Z toho důvodu myslím, že zkoumání motivace dobrovolníků bylo přínosné a poučné.

Šetření práce by jistě šlo a bylo by určitě zajímavé, rozšířit o případovou studii motivace samotných supervizorů nebo o vnímání služby Dobroduš jejími klienty. Doufám, že se bude služba i nadále ubírat směrem, kterým nyní vykročila a že lidé budou mít všeobecně větší zájem o dobrovolnickou činnost.

3 Seznam použitých zdrojů

Tištěné dokumenty

1. ADAIR, J. *Efektivní motivace*. Praha: Alfa Publishing, 2004. ISBN 80-86851-00-1.
2. ARMSTRONG, M. *Řízení lidských zdrojů*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-0469-2.
3. ARONSON, E., TAVRIS, C. *Mistakes were made (but not by me): why we justify foolish beliefs, bad decisions and hurtful acts*. New edition. 2013. ISBN 9781780660356.
4. BEDRNOVÁ, E., NOVÝ, I. *Psychologie a sociologie řízení*. Praha: Management Press, 1998. ISBN 80-85943-57-3.
5. DAWKINS, R. *Sobecký gen*. Praha: Mladá Fronta, 1998. ISBN 80-204-07 30-8.
6. DOLEŽALOVÁ, A. *Ekonomie, Filantropie, Altruismus (Úvod do studia)*. Praha: VŠE v Praze – nakladatelství Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1471-0.
7. HARTL, P. *Psychologický slovník*. Praha: Jirí Budka, 1994. ISBN 80-90 15 49-0-5.
8. KOLMAN, L. *Determinanty pracovního chování II. část*. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. ISBN 978-08-213-1479-5.
9. MADSEN, B. *Moderní teorie motivace*. Praha: Academia, 1979.
10. NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*. Praha: Academia, 1996. ISBN 80-200-0592-7.
11. NAKONEČNÝ, M. *Motivace pracovního jednání*. Praha: Management press, 1992. ISBN 80-85603-01-2.
12. NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0525-0.

13. NOLEN-HOEKSEMA, S., a kol. *Psychologie Atkinsonové a Hilgarda*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978–80-262–0083-3.
14. PLHÁKOVÁ, A. *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia, 2008. ISBN 978–80-200–1499-3.
15. POTŮČEK, M. *Nejen trh*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. ISBN 80–85850-26–5.
16. SALAMON L. M., a kol. *Nástup neziskového sektoru (mezinárodní srovnání)*. Praha: Agnes. 1999.
17. SCHEIN, E. H. *Psychologie organizace: malá moderní encyklopedie*. Praha: Orbis, 1969.
18. ŠTIKAR, J. a kol. *Základy psychologie práce a organizace*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80–7184-091–2.
19. ŠULOVÁ, L. *Raný psychický vývoj dítěte*. Praha: Univerzita Karlova v Praze Nakladatelství Karolinum, 2010. ISBN: 978–80-246–1820-3.
20. TOŠNER, J., *Dokumentace dobrovolnických center a programů: Studijní materiály pro kurzy koordinátorů dobrovolníků*, Praha: Hestia, o. s., 2014.
21. TOŠNER, J., OLGA, S. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80–7367-178–6.

Elektronické dokumenty

1. DEVEROVÁ, Lenka, Pavol FRIČ, Hana FRIŠTĚNSKÁ a Petr BERÁNEK. *Společenský a legislativní rámec neziskového sektoru* [online]. Agnes, 2008 [cit. 2015–02-02]. ISBN 978–80-903696–2-7. Dostupné z: <http://texty.agnes.cz/data/text/4/4-text.pdf>
2. Dobrovolnici-v-dobrodusi. *Dobroduš* [online]. © 2015 [cit. 2015–02-02]. Dostupné z: <http://www.dobrodus.cz/dobrovolnici-v-dobrodusi/>
3. Historie. *Dobroduš* [online]. © 2015 [cit. 2015–02-02]. Dostupné z: <http://www.dobrodus.cz/dobrodus/historie/>
4. Nase-sluzby. *Diakonie ČCE – Středisko křesťanské pomoci v Praze: Služba následné péče Dobroduš* [online]. © 2015 [cit. 2015–02-02]. Dostupné z: <http://www.skp.diakonie.cz/nase-sluzby/sluzba-nasledne-pece-dobrodus/>

5. RAKUŠANOVÁ, Petra. *Participace a zájmové organizace v České republice: Třetí sektor a občanská participace v České republice* [online]. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2003, s. 31–34 [cit. 2015–02-02]. ISBN 80–86429-53–9.
6. VOJTÍŠEK, Petr. *Výzkumné metody: Metody a techniky výzkumu a jejich aplikace v absolventských pracích vyšších odborných škol* [online]. Praha, 2012 [cit. 2015–02-02]. ISBN 978–80-905109–3-7. Dostupné z: [http://skoly.praha.eu/files/=84121/Skripta+++V%C3%BDzkumn%C3%A9 metody.pdf](http://skoly.praha.eu/files/=84121/Skripta+++V%C3%BDzkumn%C3%A9%20metody.pdf). Studijní text. Vyšší odborná škola